

A black and white close-up portrait of John Le Carré, showing his face from the nose up, looking slightly to the left. He has white hair and a serious expression. The background is dark and out of focus.

UN ESPIA PRIVAT

LES CARTES DE
JOHN LE CARRÉ

Edició de Tim Cornwell

edicions
62

JOHN LE CARRÉ

Un espia privat

Les cartes de John le Carré

Edició de Tim Cornwell

Traducció de Núria Parés Sellarès

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *A private spy. The letters of John le Carré*
© Viereck Ltd, 2022

Amb el suport del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

*La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals
perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.
En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraiïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa
d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos)
si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.
Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com
o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.*

Primera edició: octubre del 2023

© de la traducció: Núria Parés Sellarès, 2023

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Av. Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: La Letra, S.L.

DIPÒSIT LEGAL: B. 17.142-2023
ISBN: 978-84-297-8146-5

TAULA

Introducció	13
Nota sobre Tim Cornwell	35
Nota sobre el text	37
Els anys d'escola	39
L'esquiador	53
Oxford i matrimoni	73
Eton	105
Londres	123
Alemanya	141
Aquí i allà	167
La Jane	213
Sud-est asiàtic i <i>L'honorable col·legial</i>	229
Guinness i Smiley	251
<i>La noia del tambor</i>	277
<i>Un espia perfecte</i>	301
<i>La Casa Rússia</i>	317
<i>L'infiltrat</i>	355
<i>El nostre joc: guerra al Caucas i una sobrecoberta</i>	407
Rússia, Cornualla i una carrera de cavalls	429
<i>El sastre de Panamà</i>	445
<i>El jardiner constant</i>	479
<i>Amics absoluts</i>	507
<i>Un traïdor com els nostres</i>	541
<i>Una veritat delicada</i>	579
<i>L'infiltrat: «La bombolla de la fama»</i>	603

Trump i el Brexit	621
Confinament	661
Coda	683
Cronologia	685
Llista d'il·lustracions i crèdits de les imatges	701
Agraïments	705

ELS ANYS D'ESCOLA

Odiava els internats anglesos. Els trobava monstruosos i encara ara m'ho semblen, segurament perquè vaig començar l'època d'intern als cinc anys, en un lloc anomenat St. Martin's Northwood, i no es va acabar fins als setze, quan em vaig negar rotundament a tornar a Westcot House, Sherborne, amb el sòlid fonament que no acceptaria més institucions d'aquestes.

—a la nova introducció del 1991
d'*Un crim de qualitat*

Vaig escriure a Stalin durant la guerra, quan feia secundària. Li vaig prometre que faria tot el que pogués per fomentar l'obertura d'un segon front, tot i que no estava segur de què significava això. Li vaig tornar a escriure per explicar-li que el sistema escolar era horrible i que m'havien pegat injustament.

—al *Sunday Times*, 10 de novembre del 1985

Le Carré es va traslladar de la seva primera escola, St. Martin's, a l'internat de St. Andrew's Pangbourne el 1939, quan estava a punt de fer vuit anys. Als tretze anys va escriure al seu futur professor d'internat a l'escola de Sherborne, Reginald Stanley Thompson, descrit en el seu obituari per l'Old Shirburnian Society com un home de «conviccions inusualment fortes» i una «profunda fe cristiana».

A R. S. THOMPSON

*St. Andrew's School
Prop de Pangbourne
Buckinghamshire.
24 de juny del 1945*

Estimat senyor Thompson,

Moltes gràcies per la seva carta; ja tinc ganes de venir a Westcot House el trimestre que ve. Em crec del tot el que diu sobre el dinar!

Hem jugat uns quants partits i encara ens en queden uns quants per jugar. El primer matx va ser contra l'Elstree School, i a causa de la pluja i un mal joc amb el bat, no vam poder forçar un empat a favor nostre. El segon va ser contra els Bradfield B House Junior Colts, als quals vam guanyar amb facilitat. El següent, que va ser ahir contra la Ludgrove School, també el vam guanyar amb facilitat, però després d'una defensa absolutament espantosa!

El veu gaire en Philip Simons?¹ Suposo que no.

Considero molt interessant el que em diu sobre el «naixement» d'una nova casa, i faré tot el que pugui per ajudar a crear una bona reputació.

El meu germà Anthony, a qui vostè va conèixer, si se'n recorda, fa molt de temps, va guanyar una beca per anar a Radley fa uns dos anys, i ara està prosperant al primer equip de criquet.

Li agrairé que m'expliqui, sisplau, algunes de les rutines i costums de la seva casa, així vindré prou preparat el pròxim trimestre.

Atentament,

David Cornwell

La madrastra de Le Carré, Jean Cornwell —sempre coneguda com a Jeannie—, va acompanyar Le Carré quan tenia tretze anys a Sherborne. El 22 de novembre del 1945 va escriure al senyor Thompson: «Ens diu en les seves cartes més aviat escarides que no havia vist mai tanta feina per fer, tal com diu ell, “tant sí com no”. En el paper de madrastra malvada, m'alegro que hagi de treballar i esforçar-se, i també que hagi de resoldre les coses per si mateix sense la guia del seu germà gran.

»M'alegro que el trobi una persona amable i simpàtica, perquè estic convençuda que la seva influència en en David serà inestimable. No cal dir que amb mi fa el que vol i sempre he de vigilar de no malcriar-lo massa!».

Les cartes adultes de Le Carré a la Jeannie mostrarien una especial intimitat i cordialitat. La sort o la dissort del seu pare,

1. En Philip era un alumne de St. Andrew's Pangbourne, però el seu cognom era Simms. Era vuit mesos més gran que Le Carré, o sigui que va anar a Sherborne un any abans que ell. S'estava a la School House de Sherborne: d'aquí ve el comentari de Le Carré que en Thompson probablement no el veia gaire. Més tard va treballar en la indústria del te a Calcuta.

Ronnie Cornwell, s'entreveu en les cartes que li enviava a ella, així com la situació del seu propi matrimoni.

Nascuda el novembre del 1916, la Jeannie va anar a una exclusiva escola de noies i es va convertir en locutora d'estudi i directora del Servei Europeu de la BBS durant la Segona Guerra Mundial, una feina que incloïa llegir estranys missatges codificats per les ones a la Resistència d'Europa. El resultat d'una agitada vida privada en temps de guerra, viscuda sota l'amenaça existencial de les bombes alemanyes, va ser el matrimoni amb Ronnie Cornwell el desembre del 1944. Va resistir el Crac del 29, i va resistir els cracs d'en Ronnie.²

En una entrevista del 1986 amb motiu de la publicació d'*Un espia perfecte*, Le Carré va dir que a casa no havia rebut «cap estímulo per llegir» fins que el van operar de l'estómac als set anys, quan «una senyora que després es va casar amb el meu pare em va llegir *El vent entre els salzes*». La Jeannie devia tenir vint-i-dos anys. «Li vaig demanar que me'l tornés a llegir i ho va fer potser dues o tres vegades —va continuar explicant—. Després d'això, vaig llegir el llibre jo mateix i va semblar que tot es desplegava a partir d'allà... Un any després, la mateixa senyora em va portar a veure el *Hamlet* de John Gielgud, i allò va ser la meua introducció al teatre en directe».

En Ronnie, per contra, presumia de no llegir llibres, deia als seus fills que ell s'havia educat a la «Universitat de la Vida», i els dissuadia de llegir.

Le Carré va marxar de Sherborne als setze anys, amb el suport del seu pare i la ferma oposició de R. S. Thompson. Hi va haver una confrontació àirada quan va anar a recollir les seves pertinences a l'escola.

2. Comentaris de Rupert Cornwell al funeral de la Jeannie.

A R. S. THOMPSON

Tunmers
Chalfont St. Peter
Buckinghamshire.
Dijous al matí
[s.d. estiu del 1948]

Estimat senyor Thompson,

Em sap molt de greu si vaig malinterpretar la seva actitud el dimarts a la tarda, però tenint en compte el que havia passat anteriorment, ha d'admetre que era certament comprensible. El fet de no avisar-lo de la meua arribada va ser una falta d'educació que lamento profundament, però la veritat és que, també tenint en compte el que havia passat, se'm feia molt difícil simplement dir «vindré tal dia a tal hora a recollir les meves pertinences; sisplau, faci les gestions que calgui».

Si em permet, m'agradaria venir una vegada més per dir-li un «adeu» una mica més convencional, a l'estil del que m'esperava el dimarts a la tarda. Li aniria bé el dissabte que ve? Voldria marxar a les 5.20 o a les 6.45 (si els dissabtes funcionen els trens), perquè tinc un amic que es queda el cap de setmana.

Atentament,

David

El 21 de setembre del 1948, en Ronnie va escriure a en Thompson per informar-lo que havia «considerat molt seriosament la qüestió de treure en David de Sherborne». És un fet inusual que els arxius de Sherborne continguin cartes d'en Ronnie, que més tard va afirmar que el seu fill va aprendre l'art d'escriure cartes del seu estil epistolar.

«No amagaré pas que el contingut de la carta que vostè em va enviar em va causar molta angoixa i em va fer preguntar-me si, al capdavant, actuava de manera correcta enviant en David a Suïssa

per als dotze mesos de curs preuniversitari i traient-lo de Sherborne», va escriure Ronnie Cornwell.

«Fa referència a la seva immadura mental i espiritual, i coincideixo plenament amb vostè que es troba en una etapa molt delicada de la seva vida. D'altra banda, no m'ha de malinterpretar quan dic que la meua primera consideració en aquesta qüestió ha de ser sempre en David, i el que vostè ha tingut l'amabilitat de comentar en la seva carta és pràcticament el mateix. Comprenc que m'hagi dit que, malgrat tot el que ell pugui donar a l'escola durant els propers dotze mesos, i malgrat tot el que allà li puguin oferir, serà un any desesperadament infeliç per a ell. Coneixent-lo com el conec, l'he d'absoldre del tot de l'acusació de covardia, i més aviat m'inclino a pensar que va "néixer jove", tal com diu l'expressió. Vostè va dir que era un noi impulsiu, i sé que això també és veritat, i crec que si hem de ser justos en aquest aspecte, bona part d'aquesta impulsivitat es pot atribuir al desig d'adquirir coneixement, i amb aquest coneixement, un cert grau de poder. Estic totalment d'acord amb vostè que té infinites possibilitats i admeto que poden ser per bé o per mal. Passa el mateix amb els altres nois, i després d'haver considerat aquesta qüestió de manera molt seriosa i amb plena consciència de la gran responsabilitat que en última instància ha de recaure inevitablement sobre les meves espatlles, he decidit, pel que fa a la visita a Suïssa, donar llibertat al noi perquè confio plenament en ell. Comprenc moltes de les coses que ha trobat molestes durant el temps que ha estat a Sherborne. Però si hem de ser justos amb ell, crec que vostè estarà d'acord amb mi que, a jutjar pels resultats, no es pot pas dir que el noi hagi perdut del tot el temps des d'un punt de vista acadèmic. Per tant, ateses les circumstàncies, en David marxarà cap a Suïssa el 15 o el 16 del mes que ve, i no hi anirà del tot com un estrany. Hi tinc uns quants amics, allà, i estic segur que ell trobarà altres amics pel seu compte».

Le Carré sempre deia que havia «fugit» de Sherborne a Berna, però és evident que en Ronnie hi va tenir un paper més important del que ell descrivia, malgrat que el seu pare no va poder fer front a les quotes escolars i universitàries.

El reverend Vivian Green era el capellà de Sherborne i mestre d'història. Si bé no li va fer classe a Le Carré, que ja s'estava espe-

cialitzant com a lingüista modern, recordava vívidament haver donat la mà al noi quan se'n va anar.

L'octubre del 1948 Le Carré va marxar cap a Berna.

La manera com Le Carré se'n va anar de Sherborne, i la baralla amb el senyor Thompson, van continuar preocupant tant l'alumne com el professor; i tots dos ho descriuriem com el resultat de la tensió entre la vida familiar de Le Carré, aquella existència a la corda fluixa a la «cort d'en Ronnie», i l'ortodòxia anglicana del Sherborne de Thompson.

El 2 de maig del 1952, Thompson va escriure la seva valoració de Le Carré en una extensa carta de referència per al rector del Lincoln College, d'Oxford: «Em va saber molt de greu que marxés i vaig fer tot el possible per impedir-ho, però no me'n vaig sortir. Tot va ser el resultat d'un entorn familiar insatisfactori que per desgràcia afectava una ment molt sensible. Era el cas d'una història del Faust en miniatura. El noi trobava un contrast inquietant entre l'entorn molt material de casa seva i el que experimentava a l'escola. Tenia por de “perdre” la família, cosa que no volia. Per tant, va pensar que l'únic que podia fer era abandonar el lloc que era la seva font de conflicte intern. Això és el que ell em va dir, amb molta angoixa, i no tinc cap motiu per dubtar que és veritat, ja que em semblava lògic a partir de les meves observacions. Va venir al final de les vacances per recollir les seves pertinences i em va fer enfadar molt perquè va “entrar sigil·losament” a la Casa i va intentar esquitllar-se sense veure'm. Ho vaig descobrir i el vaig veure i vam tenir una conversa molt brusca, que es va acabar de manera insatisfactòria en gran part per culpa meua. Tanmateix, després li vaig escriure i entre altres coses li vaig dir que sempre faria tot el que pogués per ell.

»És un noi extremament sensible, artista i poeta —va guanyar el premi escolar de poesia als setze anys—, i té un bon cervell. Potser ara ja s'ha calmat, o almenys així ho espero, perquè té la capacitat de fer molt bé qualsevol cosa a la qual s'entregui amb convicció. Crec que és el tipus de persona que es podria convertir en arquebisbe de Canterbury o en un criminal de primera!».

En el documental *The Secret Centre* (El nucli secret)³, Le Carré parlaria d'una «educació juvenil salvatgement ortodoxa i brutal». Va dir: «Hi havia un abisme entre Sherborne i la seva ferma ortodòxia de l'Església Alta tal com era aleshores, i el caos de la vida domèstica i les increïbles escenes desgavellades en què vivíem; aquest abisme es va tornar insalvable i absurd i em vaig trobar tendint cap als dos extrems, de manera que vaig marxar i em vaig estar amb els franciscans anglicans de Cerne Abbas durant una part de les vacances, perquè realment em volia submergir en els significats del cristianisme, volia creure en els extrems de les ensenyances de l'escola on anava. Tanmateix, vaig patir una absoluta repulsió pel cristianisme i l'ortodòxia i vaig començar a pensar que jo era la joguina d'unes forces absurdes: per una banda aquella criminalitat excèntrica, per l'altra aquell estil estirat d'escola de secundària, i en vaig fugir».

Quatre anys més tard, quan Le Carré es preparava per anar al Lincoln College, a Oxford, hi va haver un altre intercanvi de cartes amb en Thompson. Tots dos van mantenir el contacte fins al 1968.

3. BBC Two, 26 de desembre del 2000.

A R. S. THOMPSON

Tunmers
Chalfont St. Peter
Buckinghamshire.
Jordans 3152
5 de maig del 1952

Estimat senyor Thompson,

Moltes gràcies per la seva carta, que, com es pot imaginar, em va fer rumiar força. Per descomptat, sempre he sabut que en qualsevol moment estaria disposat a ajudar-me de la manera que pogués. A més, sovint he pensat de venir-lo a veure, no perquè em penedeixi d'haver marxat tan aviat, sinó perquè la idea de tornar al lloc de tan insuportable conflicte moral sempre ha tingut una fascinació magnètica.

Ara crec, més que mai, que el que vaig fer era el correcte, tot i que em sap greu haver causat tant de dolor. No he escollit, tal com vostè va suggerir una vegada, Mammon en comptes de Déu. He triat allò natural en comptes d'allò antinatural; els lliures en comptes dels oprimits, perquè l'elecció era meva tal com crec que vostè va saber sempre. En els anys que han transcorregut d'ençà que vaig marxar de Sherborne he experimentat moltes coses: agradables i desagradables, bones i dolentes, eufòriques i depriments. Si m'he entretingut més a les «Corts del Diabla», tal com diria vostè, que en d'altres, és perquè estava horroritzat, no temptat. He trobat el que sempre havia buscat: una base de comparació, una base més àmplia sobre la qual formar les pròpies opinions.

Recordo que el director va dedicar el programa de tot un trimestre a l'estudi del budisme. Tan sols per aquest fet, el meu argument ja és una mica més raonable, oi?

Tampoc he perdut des d'un punt de vista acadèmic: a Berna he estudiat la majoria de les coses que podria haver fet a Sherborne.

Així que no soc «ni negre ni blanc», però puc dir que he començat a considerar la necessitat d'alguna cosa, tant si hi crec com si no. Perquè en tota consciència, la necessitat hi és. ¿Segur que tenim temps per veure les coses objectivament? ¿O ens hem de veure forçats, com a nens immadurs, perduts en la fantasia, a un entorn de fabuloses implicacions? Tant de bo pogués començar des del principi! Però estic content d'arribar a creure en alguna cosa en el moment que toqui, com a resultat de les meves experiències; és a dir, vull pensar-ho per mi mateix.

Si m'accepta d'aquesta manera, estaré encantat de tornar-lo a veure. Però no podria tornar a suportar, encara, el que ja vaig passar una vegada, perquè gairebé em fa tornar boig.

Perdoni'm si sembla que estigui esmentant unes condicions inversemblants, però crec que comprendrà una mica el que intento dir.

Atentament,

David